

Justits-Exelencen Svenning Rytter stiller sin Hævnørst.

En ny Skandale for den nuværende Regering. — Justits- og Handels-Exelencerne i den pantsatte Madsen-Mygdals Kabinet jager Bankinspektør Hald fra Stillingen, fordi han vilde hindre Rytter i at slaa Andelsbanken ihjel. — Den hævnerrige Rytter.

I Pressen har der været meget livligt drøftet om den Afsked med Naade og Pension, som Handelsminister Slebsager og Justitsminister Rytter har præsenteret Bankinspektør Hald.

Det tør antages, at denne Afskedigelse vil faa politiske Konsekvenser for Regeringen, idet Højres Hovedorgan »Nationaltidende« i meget skarpe Sætninger giver sin Beklagelse af det skete til Kende. Og da den stærke Venstre-Regering staar paa »Højre«s Ben, kan denne Skælvn i Højres bedste Knæ komme til at faa skæbnsvangre Følger for Ministeriet.

»Nationaltidende« skriver følgende truende Ord:

Regeringen kan komme til at staa overfor Nødvendigheden af at maatte tage hele Andelsbanksagen op til upartisk Undersøgelse paa et nyt Grundlag. Men skulde det komme saa vidt, vil Spørgsmaalet om Justitsminister Rytters Demission rigtig nok samtidig faa større Aktualitet, end Hr. Rytter maaske selv skøtter om.

Det tør antages, at en saadan Trusel ikke er Mundsvejr, og vi kan altsaa vente at se Skandalen faa vidtrækkende politiske Konsekvenser.

Hvis Regeringen slipper levende fra sin Fremferd mod Bankinspektøren, kan der endnu ske Mirakler i dansk Politik. Det er rentud selvmorderisk Dumbhed, der præger en Handling, hvorved Andelsbank-Skandalen i al sin Uhygge rejser sig spillevende paany paa en saadan Maade, at en Debat derom paa Rigsdagen er uundgaelig. Den rejser paa det for Ekskellencerne haabløse Grundlag, at Bankinspektøren har skønnet forkert over Bankens Stilling.

Hvorfor skulde han overhovedet skønne over dens Stilling?

Fordi en Række af Venstres største Kryfaer havde ledet Banken paa den mest skandaløse Maade. De tumlede Bøndernes Bank ind i de mest forfervede bykapitalistiske Foretagender, de foretog Transaktioner i direkte Strid med Loven, de misbrugte deres Stilling til egen Vinding og til Slægtninges Fordel, de skjulte Transaktionerne for Banktilsynet og de aflagde urigtige Regnskaber.

Hvem var Bankinspektør, mens dette skete? Den nu afskedigede Hr. Hald? Nej, Hr. Green, Nationalbankdirektøren og Regeringens Raadgiver ved Landmandssagens Ordning. Den Bankinspektør, som nu sparkes ned ad Trappen, klarlagde Misbrugene for Venstres Handelsminister. Men skønt rent strafbare Forhold var paapegede, bestemte Venstremanden Handelsminister Jørgen Christensen

i Januar 1923, at der ikke skulde rejses Tiltale mod hans nære politiske Venner. Han gjorde det uden mindste Tvivl efter Samraad med Justitsminister Rytter og Hr. Slebsager. Ved denne Afgørelse bandt Venstres excellencerne Hænderne paa deres socialdemokratiske Efterfølgere. Regeringen maatte i sin Redegørelse 3. Juni 1924 henholde sig til Jørgen Christensens Afgørelse.

Men selv efter at Forholdene var klarlagte for Offentligheden, holdt Venstre Haanden over de kompromitterede Mænd. Skønt Steincke for Bankens Skyld indstændigt opfordrede den kompromitterede Ledelse til at træde tilbage, blev den siddende med hele Venstrepressens Billigelse. Man bød Offentligheden den Haan, at man blot byttede Formanden og Næstformanden om, saa at Venstremanden Anders Nielsen fra Formand rykkede ned til Næstformand, medens Venstremanden, Landstingsmand N. K. Kristensen fra Næstformand rykkede op til Formand.

Endelig meddelte saa Hr. Rytter sig som den stærke Redningsmand. Han styrtede sig ud i en Agitation, der er uovergrufet i Retning af Klodsethed og Uforstand. Han rejste rundt i Landet og udraabte, at Andelsbanken skulde have 20 Mill. Kr. ny Kapital i Løbet af en Uge, ellers maatte den lukke. Og han tilføjede, at 20 pCt. af disse Millioner paa Forhaand var tabt. Gennem Ritzaus Bureau udsendtes Aften efter Aften Telegrammer fra alle de Forsamlinger, der havde forkastet Hr. Rytters Anmodning om Penge! For at gøre Galskaben fuldkommen, tilkaldte Hr. Rytter til Hjælp i sin Agitation — Hr. Bülow, den tidligere Venstre-Justitsminister, som netop var Sagfører for Andelsmejeriernes Vægring ved at betale Banken dens Millionudlæg for Melkeeksporten. Da Hr. Rytter endelig havde faaet slaaet Banken helt ihjel, vedtog Venstre en Tak til ham. Og nu jages Bankinspektøren bort, fordi han den Gang var nævnis nok til at advare Hr. Rytter mod den forførende Hjelpeaktion.

Men som Regeringens Bankraadgiver sidder Hr. Green. I Landstinget sidder Hr. N. K. Kristensen. I fremskudte Stilling sidder endnu alle de Venstre-mænd, der ledede og »skønnede« Andelsbanken ihjel til Skam for dansk Andelsbevægelse og til Fortræd for Tusinder af Medborgere. Og det Kompagni jager en Embedsmand bort, fordi »han skønnede fejl om Andelsbanken«!!

Hr. Rytter og Hr. Slebsager har taget Strikken om Halsen.

Frå útheiminum.

300,000 Slaver gives fri.

London.

Bladene meddeler, at det nu kan betragtes som givet, at ca. 300,000 Slaver i det britiske Mandatland i Vestafrika, Sierra Leona, nu vil blive givet fri. Paa indtrængende Henstilling fra Koloniministeren har den lovgivende Forsamling i Mandatlandet endelig indvilget i denne Foranstaltning, der selvfølgelig betyder en fuldkommen Omvæltning i den paagældende Stat.

Dekretet, hvorefter Slaverne bliver givet fri, vil træde i Kraft 1. Januar 1928.

Dette virker sikkert overraskende paa de fleste, idet man vistnok i al Almindelighed omkring i Verden er af den Opfattelse, at Slaveriet overhovedet ikke eksisterer mere. Der er dog adskillige Omraader, hvor man stadig træffer paa det, og hvad Mandatomraadet Sierra Leona angaar, saa var det den engelske Arbejderregerings Koloniminister, vor Partifælle J. H. Thomas, der indledte Kampen for den Reform, som nu er forestaaende. Efter Arbejderregeringens Fald har »Daily Herald« fortsat Kampen herfor, støttet af vide Kredse af Englands Intellektuelle, og naar et lykkeligt Resultat nu er naaet, saa kan det britiske Arbejderparti tilskrives sin en væsentlig Del af Æren herfor.

Folkernes Forbund.

Folketorsheds Delegeretforsamling er nu afsluttet.

I sin Afslutningstale gav Delegeretforsamlingens populære Præsident, Guan, en Oversigt over det Arbejde, der var udført af den 8. Forsamling.

Han slog særlig fast, at det, der vilde give den 8. Delegeretforsamling sit Særpræg, var det store Arbejde, som var udført for at bane Vejen for Afrustningen. De Resultater, der var opnaaet i 3. Kommission (Afrustningskommissionen) havde langt større Rækkevidde end i tidligere Aar. Nu kunde man begynde en Prøvelse af det samlede Komplex af Grundsaetninger: Voldgift, Sikkerhed og Afrustning, der maatte være Grundlag for en organiseret Fred. Naar man erindrer, at der kun er gaaet 9 Aar siden Verdenskrigens Slutning, og naar man erkender, at Folkeforsoningen kun kan bygges yderst langsomt, saa maa man indrømme, at de Resultater, der er opnaaet ved Folketorsheds Hjelpeindenfor et saa kort Spand af Tid, er al Ære værd.

Fascister faar ingen Borgerret.

Fra New York meddeles: Ledelsen for det saakaldte »Nationalitets-Udvalg« i Baltimore, et Rand, der har til Op-gave at behandle Indvandrerens Overgang til amerikansk Nationalitet, har afslaaet et Andragende fra 23 fascistiske Italianere, der ønskede at erhverve Indfødsret i De Forenede Stater.

Som Motivering til dette Afslag udtaler Udvalget, at Fascisterne har aflagt Ed til den fascistiske Regering i Italien, og at de derfor ikke kan optages som amerikanske Borgere. Tillige meddeles det, at de Italianere, som allerede har opnaaet Borgerret i U. S. A., men som senere har bekendt sig til Fascismen, og som altsaa har svoret til den

italienske fascistiske Forfatning, vil miste deres Borgerret.

Bestemmelsen vækker stor Opsigt, og man maa med Spænding imødesee, om den mægtige Mussolini tør gribe Tid til Repressalier overfor Amerika eller de amerikanske Borgere, som opholder sig i Italien. Sandsynligvis maa dog Fascisthøvdingen nøjes med at knytte Næven i Bukselommen. Han har næppe Mod til at sætte sig paa den høje Hest overfor Amerika, hvortil Italien som bekendt staar i saa dybt økonomisk Afhængighedsforhold.

Kr. Pedersen trodser Røde.

Det ved Hr. Oye Rodes Udtreden af Folkethinget ledigtblevne Mandat tilkommer i Henhold til Valgresultatet flv. Landbrugsminister Kr. Pedersen. »Politiken« lod imidlertid straks den gamle, jævne Demokrat forstaa, at han burde give Afkald paa Mandatet til Fordel for den næste Suppleant.

Der er nu gennem Ritzaus Bureau udsendt en Meddelelse om, at Kr. Pedersen, efter Samraad med Partiets lokale Ledelse, har besluttet at indtræde i Folkethinget. Han har ikke villet lade sig kommandere, men har ganske stiftet sig tilføjet »Politiken« ny Herrer det første aabenbare Nederlag.

Michael Aucher død.

Maleren Michael Ancher er død i sit Hjem i Skagen, 78 Aar gammel, efter længere Tids tiltagende Svagheit. Det var en Blodprop, der gjorde Ende paa den gamle Kønsters Liv. Døds-faldet har vakt stor Vemod blandt Skagens Beboere.

Mord i et norsk Fængsel.

Morderen Rudolf Hansen, der for et Par Aar siden blev idømt livsvarigt Fængsel for Mord paa en gammel Kulhandler i Oslo, og som nu afsonede Straffen i Akershus Landsfængsel, har overfaldet en Fængselsbetjent, der bragte ham Mad, og dræbt ham ved Slag med en Sengestolpe.

Dagen efter har han benyttet Lejligheden til at hænge sig.

Frygtelig Skibssulykke i Østen.

I et Telegram fra Tsingtau meddeles, at Motorskibet »Gentoku Maru«, paa Rejse fra Kiaochowbugten til Tsingtau med 400 kinesiske Passagerer, er sunket som Følge af en Læk. 120 Passagerer blev reddede af et amerikansk Krigsskib. Man har endvidere fundet Lignene af 159 druknede Passagerer, medens de øvrige savnes.

Islandsfiskeriet.

(Telegram til »Føroya Social-Demokrat«).

Reykjavik, 13. oktbr. 1927.

Samlede Fangst indtil 1. Oktober:

Sydvestlandet 207,000, Skpd., ifjor 149,300, deraf Vestmann-øerne 28,000, Ifjor 22,600; Smaabyerne 32,000 mod ifjor 23,000; Havneffjord Trawler 37,000 mod ifjor 21,500; Reykjavik Trawler 98,000 mod ifjor 55,500; Lineskibe 12,000 mod ifjor 16,500; Vestfjordene 33,000, Skpd. mod ifjor 34,500; Nordlandet 35,000 Skpd. mod ifjor 15,000; Østfjordene 26,000 mod ifjor 27,000. Hele Landet 291,500 Skpd. mod ifjor 226,500. Deraf i Aar 185,000 Skpd.; Storfisk 77,000 Skpd., Smaafisk 7500 Skpd., Kuller, 21,000 Skpd. Jensen. Fontenay.

Bókahandil.

I mongum smábýgdum er tað tørv-
ligt á fáu bókur til skúlabornini. Tað
er ikki sjáldan, at lærarin fær tað
svarið: »Eg eigi onga bók, eingin er
at fáa.«

Tað sigur seg sjálv, at foreldur
ikkí kunna skriva til Havnar hvarja
ferð, bornini skulu nýta eina bók ella
tilfitt. Í sumrum býgdum hava hand-
ilsmennir skúlabók at selja; men
summir av teim taka sær so miklan
vinning, at bókurnar ikki eru keyp-
andi fyri fátek foreldur. — Eftir er
so tann vegur, at lærarin selur skúla-
bókur. Hesin vegur hevur fyrr verið
ógongdur tessvegna, at ein lærari ikki
hevur haft loyvi at handla við nokur-
um slag. Nú havi eg høyr, at lög-
tingið ætlar at geva lærarum rætt at
handla við bókur. Um lærarin skal
hava hesa plikt, veit eg ikki. Hettar
halda lógtingsmenn vera tað beinasta
og besta; men eg meini, at við lærarir
ikkí kunna taka við hesum starvi, og
vil eg ráða minum starvsfeløgum —
gjøgnum felag okkara — at geva mein-
ing okkara til sjóndar, tá tingið kemur
saman næsta summar. — Tað víta
allir lærarir, at handli við skúlabók-
geyvir undirskot í kassan. Vit hava tó
oll latíð barnabólð og jólabókur til
bornini. Litli Per ella Páll kemur at
fáa eina bók. Hann skal vera pen-
ingin í morgin. Í morgin hevur Per
gloynt peningin, ella faðir Páls hevði
ongar peningar inni. So gongur tíðin
— eingin peningur kemur í kassan.
Hettar hendur fleiri ferðir, og undir-
skotið verður stórri og stórri.

Hvat er so til ráðar at taka? Bókur
mugu bornini fáa. Ja, eg skal seta eitt
uppskot fram: Í hvarjari býgd verður
ein kommunal bókahandil við
skúlabókum. Lærarin ella ein annar
— av sóknarstýrinum valdur — mað-
ur ella kvinna stýra hesum handli.
Tey skriva eftir teim bókum, ið nýt-
ast skulu í skúlanum, og selja tær til
bornini eftir orðrum frá læraranum.
Gjalda bornini ikki peningin fyri
bókurnar, hevur sóknarstýrið skyldu
at krevja hann inn eins og kommunu-
skatt. Peningurin kann innpantað ella
eftirlagast eins og annar skattur.
Handilssjórin hevur loyvi at rokna
sær 5–10% ið ágóða; men ikki meir.
Harvið fáa bornini tær bókur, tey
skulu nýta, fyri rimuligan pris, og
lærarin sleppur frá at verða við undir-
irskotið. Um so kommunan skuldi
tapt einar 20–30 krónur um árið, so
var tað ikki so fóluligur skaði.

Kennari.

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Gullbrúðleyp.

I dag hava Johan Mouritsen
(Jóhan í Barnastovu) og kona
hansara gullbrúðleyp.

Tað er ikki ollum hjúnar-
lagið at liva saman í hjúnar-
lagið í 50 ár. Tað er tí sagt
um Føroyar, at tær eru land
teirra einku og fadírleysu.

Vit vnskja gullbrúðarparinum
til lukku.

„Dimmalætting“s By- raadsreferat.

Gennemkennsningen af »Dim-
ma«s Referat af det extraordi-
nære Byraadsraadsmod forele-
den, hvor en Skrivelse fra thors-
havnske Haandværkere var til
Behandling, foranledigede os
til at korrigere dette Referat en
Del, med Hensyn til hvad
»Dimma« skriver om Forslaget
fra Hr. Debess, at det »kun«
opnaede to Stemmer.

Selv om »Dimmalætting« staar
i et nok saa intimt Forhold til
Byraadets Kasseudvalg, burde
den dog ikke lade det skinne
igenennem at den er saa isen-
de kold og ligegyldig overfor den